

ler, hvor behandlingen af det enkelte emne står helt selvstændigt. Bedømt som enkeltartikler indeholder de gode sammenhængende enkeltoversigter, men det bliver svært at holde forbindelsen klar mellem verdenshandelsproblemer, nord-syd dialog og energikrise.

Bogen er også rensat - for kildehenvisninger både i relation til teksten og i bogen som sådan.¹ Der er sat en forklarende ordliste ind til sidst i bogen, mens et indeks plus en række centrale tabeller for den internationale økonomiske udvikling i de forløbne par år ville have været mere nyttig.

Hvis man i Det Udenrigspolitiske Selskab vil gøre denne årbog til en fast tradition har man i Storm Hansen fundet en god hovedforfatter. Suppleret med en mere omfattende redaktionel bearbejdning og årbogsoversigter og endelig en redegørelse for den danske udenrigsøkonomi i det forgangne år samt en inddragelse af andre forfattere på specialområder vil man få en årbogstradition, der vil kunne medvirke til at gøre klart, at storpolitik er storøkonomi, og at disse emner ikke behøver at fremstilles, så de er uforståelige.

Hans-Henrik Holm

Ole Krarup, Arbejdsretten, København: Hans Reitzel, 1980, 158 s., 67,50 kr.

Arbejdsretten har altid været en omstridt institution. Den er på den ene side blevet anset for en vigtig og afgørende faktor i hele vort overenskomstnæssige system. En faktor, hvis betydningsfulde og stabiliserende virke, man ikke til daglig hæfter sig så meget ved, men som man ville være dårligt stillet foruden. På den anden side er den specielt fra fagoppositionelle kredse inden for fagbevægelsen blevet betegnet som en klassesdomstol, der forhindrer, at fagbevægelsen kan leve op til arbejdernes krav og afvise arbejdsgivernes angreb på løningerne.

Gennem "en sammenligning af rettens camouflerede retsidealer og den praktiske virkelighed" forsøger professor Ole Krarup i sin bog om Arbejdsretten at levere en afgørende argumentation og dokumentation for, at Arbejdsretten virkelig er en klassesdomstol og ikke en neutral instans, der forvalter retfærdigheden. Det er imidlertid et spørgsmål, hvorvidt denne opgave lykkes.

Først "inviterer" Ole Krarup sine læsere med i Arbejdsretten, og man får indtryk af en travlt optaget institution, der fungerer i en højtidelig og noget

1) Kildegrundlaget er derfor svært at bedømme, men synes for en stor del at være avis og tidsskriftsartikel specielt på de områder, der ligger uden for forfatterens hovedområde. Enkelte fejl har der da også sneget sig ind (Norge er ikke medlem af IEA, som forfatteren hævder (p. 47), men som helhed er det imponerende gode oversigter, der gives.

ler, hvor behandlingen af det enkelte emne står helt selvstændigt. Bedømt som enkeltartikler indeholder de gode sammenhængende enkeltoversigter, men det bliver svært at holde forbindelsen klar mellem verdenshandelsproblemer, nord-syd dialog og energikrise.

Bogen er også rensat - for kildehenvisninger både i relation til teksten og i bogen som sådan.¹ Der er sat en forklarende ordliste ind til sidst i bogen, mens et indeks plus en række centrale tabeller for den internationale økonomiske udvikling i de forløbne par år ville have været mere nyttig.

Hvis man i Det Udenrigspolitiske Selskab vil gøre denne årbog til en fast tradition har man i Storm Hansen fundet en god hovedforfatter. Suppleret med en mere omfattende redaktionel bearbejdning og årbogsoversigter og endelig en redegørelse for den danske udenrigsøkonomi i det forgangne år samt en inddragelse af andre forfattere på specialområder vil man få en årbogstradition, der vil kunne medvirke til at gøre klart, at storpolitik er storøkonomi, og at disse emner ikke behøver at fremstilles, så de er uforståelige.

Hans-Henrik Holm

Ole Krarup, Arbejdsretten, København: Hans Reitzel, 1980, 158 s., 67,50 kr.

Arbejdsretten har altid været en omstridt institution. Den er på den ene side blevet anset for en vigtig og afgørende faktor i hele vort overenskomstnæssige system. En faktor, hvis betydningsfulde og stabiliserende virke, man ikke til daglig hæfter sig så meget ved, men som man ville være dårligt stillet foruden. På den anden side er den specielt fra fagoppositionelle kredse inden for fagbevægelsen blevet betegnet som en klassesdomstol, der forhindrer, at fagbevægelsen kan leve op til arbejdernes krav og afvise arbejdsgivernes angreb på løningerne.

Gennem "en sammenligning af rettens camouflerede retsidealer og den praktiske virkelighed" forsøger professor Ole Krarup i sin bog om Arbejdsretten at levere en afgørende argumentation og dokumentation for, at Arbejdsretten virkelig er en klassesdomstol og ikke en neutral instans, der forvalter retfærdigheden. Det er imidlertid et spørgsmål, hvorvidt denne opgave lykkes.

Først "inviterer" Ole Krarup sine læsere med i Arbejdsretten, og man får indtryk af en travlt optaget institution, der fungerer i en højtidelig og noget

1) Kildegrundlaget er derfor svært at bedømme, men synes for en stor del at være avis og tidsskriftsartikel specielt på de områder, der ligger uden for forfatterens hovedområde. Enkelte fejl har der da også sneget sig ind (Norge er ikke medlem af IEA, som forfatteren hævder (p. 47), men som helhed er det imponerende gode oversigter, der gives.

hemmelighedsfuld atmosfære. Der føres hviskende samtaler i korridorerne, og man ser især jakkeklædte herrer med slips og hvid skjorte, og nogle jævne udseende folk, enkelte i arbejdstøj. Kvinder er ikke forment adgang men ses uhyre sjældent, hedder det (Kvindeligt Arbejderforbund har åbenbart ikke så mange sager i Arbejdsretten, eller de har nok ikke haft nogen lige den torsdag eftermiddag, Ole Krarup har taget os med i Arbejdsretten). For at illustrere Arbejdsrettens arbejdsmåde gennemgås en enkelt sag som eksempel. Dette eksempel lider imidlertid af den svaghed, at det er fra 1963 - i mellemtiden er loven om Arbejdsretten ændret to gange, nemlig i 1964 og 1973.

Dernæst gives en kort oversigt over Arbejdsrettens system og historie, samt en nærmere behandling af forbuddet mod arbejdsstandsning, reaktioner mod arbejdsstandsning og specielt bodspraksis, retten til at føre arbejdskamp, organisationernes stilling i det arbejdsretlige system, og endelig hvad Ole Krarup kalder "retfærdighedens teknik". Til sidst findes en ordforklaring over de vigtigste arbejdsretlige begreber. Disse forklaringer er på en række punkter farvet af forfatterens generelle holdning til det arbejdsretlige system og hovedorganisationernes rolle heri.

Selve fremstillingen er ganske grundig med hyppige henvisninger til Arbejdsrettens domme, og der kan ikke herske tvivl om, at bogen er vigtig som indlæg i debatten omkring Arbejdsrettens funktion. Imidlertid har bogen den meget væsentlige svaghed, at den først og fremmest behandler Arbejdsretten som et juridisk fænomen - den koncentrerer sig om, "hvilken juridisk teknik der tages i anvendelse for at forsvare og forklare at Arbejdsretten kan erstatte arbejdskampe" (p. 32). På grund af denne indfaldsvinkel lykkes det ikke at få inddraget det nok væsentligste tænk ved Arbejdsretten, nemlig dens udspring i en række politiske, organisationsmæssige og økonomiske styrkeforhold og dens karakter af politisk/økonomisk konfliktløsningsmekanisme på det danske arbejdsmarked - kun herigennem kan det forklares, hvorfor parterne på arbejdsmarkedet er så stærkt inddraget i Arbejdsrettens funktion, og hvorfor der ikke findes nogen appelinstans. Ud fra denne betragtning forekommer det heller ikke frugtbart udelukkende at koncentrere fremstillingen omkring Arbejdsretten. De øvrige led i det fagretlige system må også inddrages.

Ved udelukkende at anskue Arbejdsretten ud fra en juridisk referenceramme, får man ikke noget klart indtryk af selve konflikten om Arbejdsretten som institution. Antallet af sager i Arbejdsretten er således ikke nogen "objektiv" størrelse, men derimod påvirket af de forskellige gruppers interesse i at få sagerne bragt op i Arbejdsretten, eventuelt for herigennem netop at påvise, at retten er en klassedomstol. Samtidig siger det sig selv, at ud fra denne synsvinkel kan

kan en part, der får en dom imod sig, meget vel betragte dens indhold som en sejr. For eksempel er der på side 109 en henvisning til dommen mod Dansk Typograf-Forbund og Dansk Litografisk Forbund i forbindelse med BT-konflikten - en dom, som vel umiddelbart kan virke som et hårdt slag mod de to forbund, men som man ikke lagde skjul på, var langt mildere, end man havde forventet, jvf. Aktuelt 25.3. 1977.

Når man betænker, at Ole Krarup har undervist i arbejdsret ved Københavns Universitet siden 1977, forekommer der en række bemærkelsesværdige fejl i bogen. På side 75 hedder det således, at "Arbejdsretten kan pålægge fagforeningen eller fagforbundet at erklære arbejdet frit". "En arbejdsnedlæggelse skal ikke have været ret mange dage førend Arbejdsretten vil følge en arbejdsgivers påstand om at fagforeningen eller forbundet skal erklære arbejdet frit". Dette forekommer at være i strid med de faktiske forhold, idet Arbejdsretten netop ikke giver sig af med at erklære arbejdet frit, jvf. sag nr. 5873. Videre hedder det på side 105, at "i nyere tid forekommer sympatikonflikter uhyre sjældent". Situationen er faktisk den stik modsatte, idet der hver uge iværksættes sympatikonflikter, der er fuldt lovlige og derfor ikke kan indbringes for Arbejdsretten. Heri ligger i virkeligheden en af LO's væsentligste funktioner i forhold til medlemsforbundene, idet det er LO, der kan iværksætte sympatiaktioner - forbund uden for LO kan ikke!

Ole Krarups bog må ses som et politisk debatindlæg i diskussionen om Arbejdsrettens funktion, og må som sådant siges at være et ganske vægtigt bidrag til denne diskussion. Noget afgørende "bevis" for at Arbejdsretten er en klassedomstol leveres imidlertid ikke, blandt andet af den simple årsag, at bogen ikke forsøger en afvejning af Arbejdsrettens påståede negative konsekvenser med eventuelle positive konsekvenser. Hvilke typer af sager får hvilke typer af domme, og hvilke grupper har på denne baggrund særlige ulemper eller fordele ved Arbejdsrettens eksistens? Hvad betyder organisationsstrukturen på arbejdsmarkedet for Arbejdsrettens funktion, og hvorfor er det især de uorganiserede arbejdsgivere, der dømmes, når arbejdsgivere dømmes? Det giver bogen kun et overfladisk indtryk af.

Jacob Buksti

Povl Markussen, Velstandssamfundet - øget lighed eller fortsat klasseskel, Sociologiske grundproblemer 4. København: Samfundsfagsnyt, 1979, 265 sider, 46,50 kr. (særpris for studerende og lærere: 33,00 kr.)

Det er - og bør til stadighed være - af allerstørste betydning at holde sig o-